

V rodině mé babičky Blaženy Staňkové provdané Jahnové bylo několik stavitelů, kteří se významně zapsali svými stavbami do podoby našeho hlavního města i dalších míst.

Nejstarší z nich byl **František Novotný** (*9. 10. 1835, +12. 8. 1881), pocházející z rodiny, která žila v tehdy samostatné vsi Braník u Prahy už v 18. století. U Novotných se tradičně dědilo tesařské řemeslo. Otec rodiny Václav Novotný se vyučil tesařem, ale pak se věnoval pěstování zeleniny, kterou zásoboval rychle se rozvíjející Prahu a zbohatl. Jeho nejstarší syn František se vyučil zedníkem, později kresličem u největší pražské stavební firmy *Kruliš*. Když měl nastoupit vojenskou službu, jeho otec ho chtěl vyplatit a dvě neprovdané sestry mu začaly vyčítat, že budou zkráceny na věnu. Měl prudkou povahu, s otcem se pohádal a na truc na vojnu nastoupil. Jako četnický strážmistr byl odvelen do Hořovic, kde se seznámil s Annou Hölzlovou (*12. 2. 1831 v Žebráku, + 4. 1. 1904 v Praze), která zde vedla domácnost své starší sestře Hanně Šmídové. Do Anny se bláznivě zamiloval a při vlastenecké slavnosti na zřícenině hradu Valdeku 3. 8. 1862 ji požádal o ruku. Proto největší dům, který později postavil na Vinohradech a který byl jeho pýchou, pojmenoval Valdek.

Aby se mohl oženit, musel se nejdříve dostat z vojny. Simuloval zranění kolena tak zdařile, že byl po „neúspěšném“ léčení propuštěn dokonce s doživotní penzí 5 zlatých. Oženil se 27. 1. 1863 v Hořovicích přes protesty svého otce, který mu vyčítal, že si vzal „horákyni“, navíc o čtyři roky starší. Otec ho vydědil a rodina se s ním přestala stýkat. Po propuštění z vojny se vrátil ke stavební firmě *Kruliš*. K mistrovským zkouškám narýsoval velmi komplikovanou perspektivu nazvanou „Labirinthus“, která má datum 24. 2. 1865. Brzy se stal stavbyvedoucím na velkých stavbách, v roce 1866 v Jablonci, pak v Praze.

Rodina usilovně šetřila a zanedlouho se mohl osamostatnit, manželka mu vedla účetnictví. Zaměřil se na výstavbu bouřlivě se rozvíjejících Vinohrad. Stavěl mnoho činžovních domů a protože měl pověst solidního stavitel, šly rychle na odbyt. Dům nejprve kompletně dokončil a pak ho prodal. Ale dostal se i do těžkostí, když ho zfalšovanou smlouvou ošidil neso- lidní advokát Tockstein. Stavěl i všechny čtyři rohy křižovatky Jugoslávská - Londýnská, z nichž tři se dochovaly dodnes. Do Valdeku, velkého dvouroháku proti kostelu Sv. Ludmily, se s rodinou přestěhoval a později jej dal věnem své jediné dceři Haně. V něm také zemřel.

F. Novotný byl členem Umělecké besedy i „členem skutečným sboru pro zřízení českého Národního divadla v Praze“ od 15. 11. 1880, jak je napsáno na listině podepsané F. L. Riegrem. Při každém prodeji domu posílal určité procento vý- dělku na výstavbu Národního divadla. Když se při obědě 12. srpna 1881 od vyděšené služky dozvě- děl, že Národní divadlo hoří, ranila ho mrtvice a 16. 8. zemřel. Nedožil se svého prvního vnuka, který se narodil jen o několik dní později. Jeho jediná dcera Hana Novotná (*10. 2. 1864, +15. 10. 1951) se pro- vdala 20. 11. 1880 za městského inženýra Bohumila Staňka, mého pradědečka.

Starý Valdek, Vinohrady čp. 620, postavený F. Novotným r. 1877

Ing. Bohumil Staněk (*25. 6. 1851 v Nesměřicích 34, +15. 3. 1906) pocházel ze starého selského rodu,

doloženého od konce 17. století v Černýši u Zruče nad Sázavou. Narodil se jako nej- starší syn Antonína Staňka (1813 - 1884), sedláka v Nesměřicích. Vystudoval reálnou školu v Kutné Hoře, pak techniku v Praze a stal se stavebním inženýrem. Začal pracovat jako projektant a první inženýr Olšanských hřbitovů. Po sňatku opustil místo u magistrátu a pracoval v podniku svého tchána, který ho měl velmi rád. Po jeho smrti vedl dál stavební podnik. Postavil mnoho domů na Vinohradech, především ve Varšavské a Korunní ulici, nejen klasické gymnasium v Londýnské, ale celou levou stranu této ulice. Měl řadu funkcí v zastupitelstvu Královských Vinohrad, jako C. a k. vrchní stavební rada schvaloval projekty nejen pozemních staveb, ale i drážní.

Spolu se starostou Burešem a mým dalším pradědečkem JUDr. Bedřichem Jahnem se zasloužil o založení Vinohradského divadla. Byl přispívajícím členem Sboru pro založení Národního divadla, členem generálního komitétu a stavebního výboru Výkonného komitétu pro uspořádání jubilejní výstavy v Praze v roce 1891.

Tak jako JUDr. Bedřich Jahn, byl i B. Staněk členem Komitétu pro dozor při stavbě chrámu Sv. Ludmily na Vinohradech, jak je zmíněno na desce v zádveři kostela. Se svou ženou podnikl v červnu až srpnu roku 1886

dobrodružnou cestu po Polsku, Rusku, Turecku – vlakem, kočáry a lodí, dlouhou 12 673 km, z níž se zachoval jeho cestovní deník s četnými kresbami.

Když 15. 3. 1906 v 55 letech zemřel, tehdejší noviny o něm v nekrologu napsaly: „Ve čtvrtek zemřel na Královských Vinohradech znamenitý technik, stavební rada inž. Bohumil Staněk, který vykonal řadu pozoruhodných staveb. Ocenivše činnost jeho v životě veřejném, přinášíme podobiznu zvětšeného, jenž zvláště o rozkvět Královských Vinohrad získal si zásluh velikých.“

Bohumilův mladší bratr **Ing. Antonín Staněk** (1856 - 1916) se stal také stavebním inženýrem, zatímco nejmladší Alois podědil rodinný statek. Antonín vystudoval reálku v Kutné Hoře, po absolutoriu Vysokého učení technického v Praze se usadil ve Valašském Meziříčí, kde založil a vlastnil stavební firmu. Postavil řadu významných budov, mezi něž patří např. budova radnice ve Frenštátu pod Radhoštěm a zejména přehrada Bystřička. 2. srpna 1888 zakoupil na Vsetínské ulici usedlost čp. 205, kde zbudoval výstavný dům a další tři domky s vlastními čísly. Domy byly zbourány při výstavbě panelového sídliště. Postavil i celou čtvrť dělnických domků, nazývanou Staňkov. Postupně je na splátky prodával, posledních dvanáct prodala po jeho smrti vdova Matilda v letech 1916 - 1924.

Bohumilova mladší sestra Terezie Staňková (10. 7. 1853 - 23. 1. 1922) se provdala za Aloise Beladu (4. 9. 1846 - 29. 3. 1919) z Křivsoudova. Pocházel ze starého svobodnického rodu, který v oblasti u Čechtíc žil už v 17. století. Měli 16 dětí, z nichž Bohumil, Antonín a Karel Beladové studovali v Praze, štědře podporováni svým strýcem Ing. Bohumilem Staňkem.

Ing. Bohumil Belada (11. 5. 1874 - 31. 1. 1964) po absolvování oboru stavebního inženýrství na České technice v Praze v roce 1898 nastoupil do služeb budapeštské firmy *G. Gregersen a synové*, která ho přidělila na stavbu kamenného mostu Legii u Národního divadla. Pracoval na statických výpočtech a zakládání pilířů.

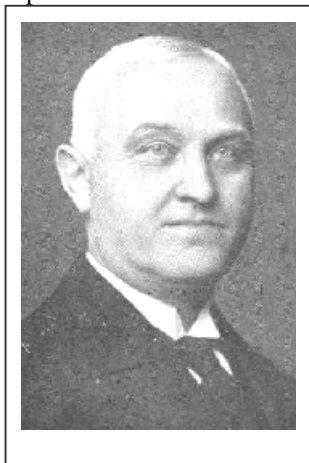
V roce 1900 získal stipendium města Prahy ke studijní cestě po Evropě. Po návratu pracoval u vídeňské filiálky firmy *C. Korte* v oblasti vodárenství. Roku 1904 podnikl studijní cestu po Americe.

V roce 1910 se osamostatnil a díky dřívějším kontaktům okamžitě dobře prosperoval. Byl majitelem stavební firmy *B. Belada a spol., vodní a pozemní stavby, Praha II., Tyršova 3.* Mimo prací vodárenských a hydrologických (vodárna města Josefova 1912, vodojem a hydroelektrárna města Loun 1913 – 18, městské vodovody v Rokycanech 1914, Turnově 1923 a v Domažlicích 1924, vodovod v pražské ZOO v Tróji 1929) to byly i technicky problematické solnovody v Bad Ischl r. 1914 a Salzburgu r. 1919. Firma se zabývala i geologickým a hydrologickým průzkumem, zakládáním staveb a pilotáží.

S mladším bratrem Karlem založil r. 1920 další podnik *Ing. B. Belada a spol.* výhradně pro pozemní stavby. Měl 15 zaměstnanců, postavil velkou trafostanici pro Ústřední elektrárnu v Holešovicích, palác Šramota Na Příkopě čp. 584 (arch. Jan Chládek, 1926 – 27) s kavárnou Lloyd, budovu nakladatelství J. R. Vilímek v Opatovické ulici čp. 160 (1927).

V roce 1926 B. Belada spolu s prof. V. Listem (1877 – 1971) z brněnské techniky vypracovali první návrh podzemní dráhy pro Prahu, který se nikdy neuskutečnil. Tento projekt připomíná pamětní deska s portréty obou projektantů, která byla odhalena koncem roku 1992 v hale metra B ve stanici Muzeum. Jako podnikatel se Bohumil Belada domohl velkého majetku, po roce 1948 o všechno přišel. Z přepychové vily byl vystěhován do bytu na Petřínách. Zemřel jako devadesátiletý a jeho těžce nemocná paní Emilie Beladová ho následovala za několik měsíců.

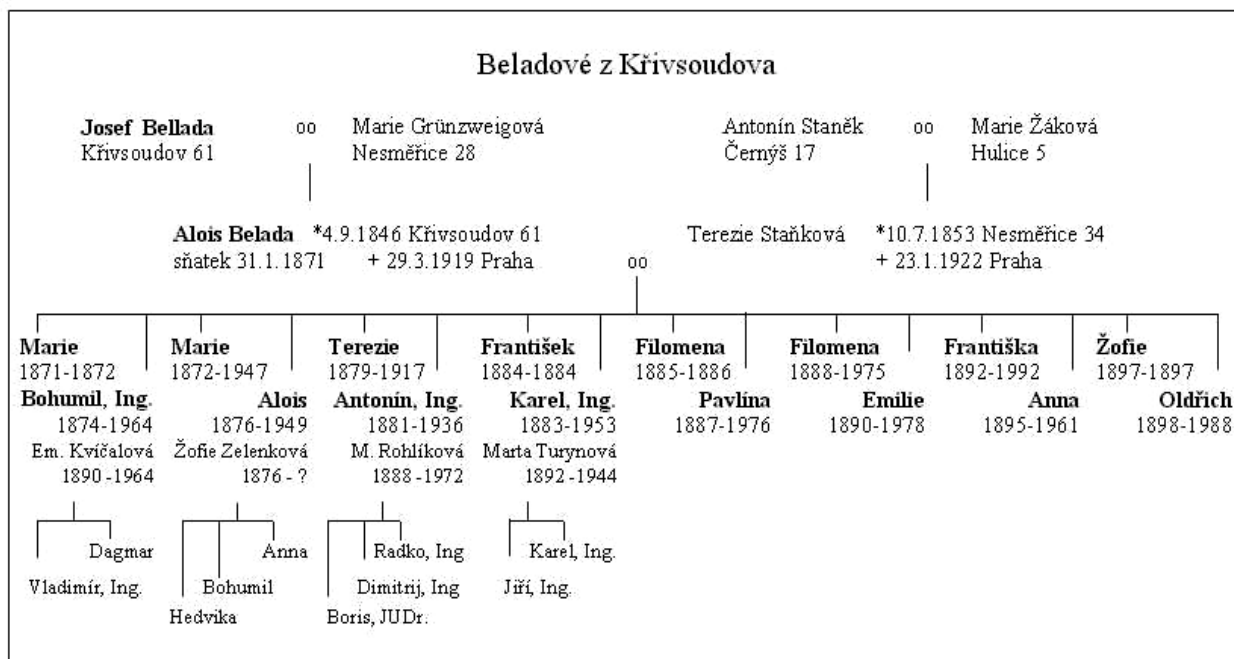
Ing. Antonín Belada (26. 2. 1881 - 20. 4. 1936) po maturitě na Vyšší průmyslové škole stavební v Praze praktikoval roku 1900 v kanceláři architekta Osvalda Polívky a působil u stavitelské firmy Viktora Beneše. Se

stavitelem Josefem Domkem přestavěli ve Strašnicích objekt Na výsluní čp. 150 na novoromantický tudorovský zámeček Miramare s věží a cimbuřím. V roce 1908 postavil secesní školní budovu V olšínách čp. 200. U sofijské firmy Ivan J. Zlatin stavěl železnici Belovo - Küstendil. Po návratu do Prahy vyprojektoval neuskutečněný návrh tunelu pod Letnou.

V roce 1910 složil stavitelské zkoušky a v říjnu 1912 založil vlastní firmu. Podle projektu arch. J. Chochola postavil před vyšehradským tunelem kubistický trojdům na Rašínově nábřeží č. 42, kde bydlel se svou rodinou. V roce 1913 vyprojektoval a za šest měsíců postavil kubistický dům v Neklanově ulici čp. 56. Kubistickou fasádu má i nájemní dům na Smíchově - Hořejší nábřeží čp. 485. Dále postavil spolkový a nájemní dům ve Vršovicích v Kodaňské čp. 61 a hotel v Podolí na Nedvěďově náměstí čp. 100. Po skončení 1. světové války mu byl úředně přiznán titul inženýra a získal řadu veřejných zakázek, které většinou neprojetoval, ale jen prováděl.

Byly to: Histologický a embryologický ústav Karlovy university na Albertově (arch. A. Špalek, 1920), plicní pavilon nemocnice Na Bulovce (K. Roštk, 1928), s firmou Viktora Beneše budovu Filosofické fakulty UK (J. Sakař, 1924), palác ministerstva obchodu (J. Fanta, 1925 - 28). Stavěl i školy v Nuslích a na Žižkově a bloky obytných domů v Holešovicích, Dejvicích, Bubenci, Podolí, na Letné a na Pankráci.

Antonín Belada se oženil s Marií Rohlíkovou (1888 - 1972), dcerou pražského stavebního podnikatele. Měli tři syny, z nichž dva - Radko (*1919) a Dimitrij (*1920) vystudovali stavební inženýrství a Boris (dvojče, 1920 - 2000) vystudoval práva. Tito tři synové po únoru 1948 uprchli dobrodružným způsobem na západ. V jejich vile byl totiž ubytován pracovník kanadského vyslanectví, s kterým se spřátelili. Když v březnu 1948 diplomat končil svůj pobyt v ČSR, jeli ho všichni tři i s Radkovou snoubenkou svým autem „vyprovodit“ na hranice. Krátce po únoru tam ještě nebyly žádné zábrany. Když byl diplomat odbaven a pohraničníci zvedli závoru, zastavil pod ní. Beladovi šlápli na plyn a projeli okolo něho do Západního Německa. Usadili se v Buenos Aires v Argentině, kde založili úspěšnou stavební firmu. Jejich matka se léta snažila za nimi vycestovat, ale podařilo se jí to až na konci 60. let a v roce 1972 v Argentině zemřela. Beladové závodili na jachtách a dva z nich startovali za Argentinu na Olympijských hrách v Římě r. 1960, kde byli čtvrtí ve třídě 5, 5 m.

Nový Valdek, postavený Ing. Antonínem Beladou v roce 1930

Antonín Belada byl oblíbeným synovcem mé prababičky Hany Staňkové, vdovy po Ing. Bohumilu Staňkovi. Zadal mu proto projekt i výstavbu nového Valdeku, když se rozhodla v roce 1928 zbourat velký dvouhák na náměstí Míru, postavený jejím otcem F. Novotným. Předtím bylo nutno postavit pro nájemníky a rodinu dům v Příecké ulici, kam se dočasně přestěhovali a strávili tam krutou zimu v roce 1929.

Ing. Antonín Belada vyprojektoval a postavil nový osmipodlažní Valdek, který byl dokončen v roce 1930. V suterénu bylo kino Valdek, za komunistů přejmenované na Varšavu, v přízemí byly obchody - bufet, knihkupectví a květinářství, v mezaninu kavárna, nad ní v pěti podlažích luxusní byty. Hana Staňková Valdek prodala v roce 1938 Bance Slavii a koupila akcie, ale o všechny přišla v roce 1948. Zemřela ve věku 87 let v pondělí 15. října 1951.

Na snímku vlevo je **Ing. Karel Belada** (5. 2. 1883 - 8. 12. 1953). Byl třetím a nejmladším ze tří bratrů stavitelů. Vystudoval stavební průmyslovku, působil u velkých pražských stavebních firem *Alois Elhenický* a *Viktor Beneš*. Účastnil se výstavby Fyzikálního ústavu Českého vysokého učení technického i Wilsonova nádraží. Po složení stavebních zkoušek odešel roku 1913 do Černé Hory a Bosny. Po návratu do Prahy pracoval ve firmě svého bratra Bohumila. Po úspěšném vedení stavby odželezovací stanice v káranické vodárně mu byl přiznán titul inženýra. Bohumilova firma, ve které působil i Karel, se nakonec spojila s firmou jejich bratra Antonína ke stavbě stadionu na Strahově.